

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

PROTI NÁSILÍ V PÉČI O SENIORY Kurikulum

Tento materiál vznikl jako výsledek projektu „Proti násilí v péči o seniory“ s registračním číslem 2020-1-CZ01-KA202-078332. Tento projekt byl podpořen z programu Erasmus+.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podpora Evropské komise pro produkci této publikace nepředstavuje souhlas s obsahem, který odráží pouze názory autorů, a Komise není zodpovědná za jakékoli použití informací v ní obsažených.

Obsah

Představení	4
Úvodní slovo.....	6
1. Tvorba nového vzdělávacího kurikula	7
2. Autoři	9
3. Struktura vyučovacích částí a forma vzdělávání.....	11
4. Modul 1: Úvod do násilí v sociálních službách	13
5. Modul 2: Lepší porozumění násilnému chování v souvislosti se stárnutím, potřebami a očekáváním.....	15
6. Modul 3: Jak reagovat na násilné chování, zneužívání a mikro týrání	18
Poznámky	20

Představení

Tento dokument vznikl v rámci projektu Proti násilí v péči o seniory (AVEC), který je realizován v České republice, Španělsku, Francii a Rakousku za finanční podpory programu Evropské unie Erasmus+. Obsah tohoto dokumentu byl vytvořen v návaznosti na školení vyvinuté partnery tohoto projektu. Účelem tohoto dokumentu je poskytnout potřebné informace o vzdělávacím programu Proti násilí v péči o seniory.

O projektu AVEC

Problém násilí v jeho mnoha podobách je přítomen i v péči o seniory a jeho výskyt lze odhalit ve všech evropských zemích, jak ukazují mnohé analýzy, studie a bohužel i různé zprávy a články z médií, blogů a diskuzí. Podle informací Světové zdravotnické organizace (WHO) se odhaduje, že 16 % lidí ve věku 60 a více let je vystaveno zneužívání – tedy projevu násilného chování. Podle WHO je však toto číslo podhodnoceno, protože mnoho případů zneužívání/násilného chování je málokdy hlášeno. Očekává se, že problém bude v mnoha zemích narůstat v důsledku rychlého stárnutí populace. Světová populace nad 60 let vzroste z 900 milionů v roce 2015 na přibližně 2 000 milionů v roce 2050. Podle WHO je v této otázce třeba okamžitě jednat.

Násilí v péči o seniory může mít mnoho různých podob: špatné zacházení, špatné chování, gesta a někdy i činy. K těmto projevům dochází buď v důsledku lidských selhání nebo organizačních a provozních důvodů (institucionalizace, nedostatek personálu, nedbalost) nebo v důsledku nemoci či psychických problémů samotných seniorů. Násilí má negativní důsledky i pro samotné seniory. Nejčastěji se setkáváme se zdravotními problémy seniorů, sociálními a behaviorálními problémy, narušenými kognitivními funkcemi a schopností učit se novým věcem. Existují také rizikové faktory, které mohou podněcovat násilí na seniorech. Patří mezi ně nefunkční rodinné vztahy, nedostatek podpory, špatné fyzické či psychické zdraví oběti, nedostatek finančních prostředků na úhradu nezbytné péče a podobně. Zahrnuje však také násilné chování vůči pečovateli, ať už ze strany klienta nebo člena rodiny. Pečovatelé se potýkají především s projevem negativního verbálního chování a negativního fyzického a psychického chování.

S ohledem na výše uvedené výzvy je cílem tohoto projektu eliminovat výskyt násilí v péči o seniory prostřednictvím osobního tréninkového programu zaměřeného na:

- » prevenci násilí;
- » detekci a odhalení násilí;
- » reakci na násilí a obranu proti němu.

O vzdělávacím programu Proti násilí v péči o seniory

Jak jsme již uvedli výše, násilí v péči o seniory je problémem, kterým se zabývá řada evropských zemí a očekává se nárůst tohoto problému v kontextu stále rychleji stárnoucí populace. Studie ukazují, že pracovníci v sociálních službách nemají dovednosti, znalosti a zkušenosti, které jsou potřeba k odhalení násilí v péči o seniory.

Vzdělávací program reaguje na potřeby zaměstnanců sociálních služeb a jejich zaměstnavatelů (managementu) s ohledem na výzvy, které jsme identifikovali na základě existujících studií, analýz apod. Na základě fokusních skupin a dotazníkových zhodnocení partneři připravili školicí program, který se obecně zaměřuje na následující témata:

- » prevence násilí;
- » detekce a odhalení násilí;
- » reakce na násilí a obrana proti němu.

Školicí program je dostupný ve dvou formách: prezenční a e-learningové. E-learningový školicí program slouží pouze k získání prvních znalostí k tématu násilí v sociálních službách. Program osobního školení jde do hloubky tématu. Obě formy školení jsou rozděleny do tří následujících modulů:

1. Seznámení s tématem násilí v sociálních službách
2. Lepší porozumění násilnému chování v souvislosti se stárnutím, potřebami a očekáváními
3. Jak reagovat na násilné chování, zneužívání a mikro týrání

Více informací o každém modulu, jeho struktuře, cílové skupině a předpokladech naleznete v kapitolách 5, 6, 7 a 8.

Úvodní slovo

Násilí a zneužívání seniorů jsou noční můrou každého manažera dlouhodobé péče. Tu a tam se můžeme v médiích dočíst o nějakých skandálech násilí a zneužívání v domovech pro seniory nebo při poskytování domácí péče. A protože tyto jevy jsou vždy spojeny s lidmi, v sociálním sektoru je těžké násilí omezit.

Co však můžeme a musíme udělat, je identifikovat a poté tomu co nejdříve zabránit, aby se prevalence násilí v sociálním sektoru snížila na co možná nejnižší možnou úroveň.

K dosažení těchto cílů potřebujeme zkušený a kvalitní personál. Potřebujeme, aby chápali, co je násilí a zneužívání, jak k němu může dojít, jaké jsou cílové skupiny, co dělat, když se to dozvíme nebo i když máme jen podezření, jak vytvořit přátelské a důvěryhodné prostředí. Jak vytvořit a používat nástroj pro kontrolu, identifikaci a ověřování procesů v dlouhodobé péči k prevenci, detekci a eliminaci všech rizik a jevů násilí.

Na základě znalostí a zkušeností odborníků ze čtyř evropských zemí byl vyvinut tento mezinárodní vzdělávací program. Po dvou letech tvrdé práce, studií, analýz, výzkumů a odborných diskuzí vám s hrdostí představujeme tyto osnovy a zcela nový školicí program. A jsme hluboce přesvědčeni, že zvýší kvalitu péče a života v sektoru dlouhodobé péče.

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA
prezident APSS ČR

1. Tvorba nového vzdělávacího kurikula

Unikátní vzdělávací program Proti násilí v péči o seniory vznikl ve formě kurikula jako výstup z mezinárodního projektu „Proti násilí v péči o seniory“ s registračním číslem 2020-1-CZ01-KA202-078332. Projekt probíhal od 1. září 2020 do 30. června 2022. Za účelem vytvoření kurikula se k partnerství připojilo pět níže uvedených organizací.

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (APSS ČR) – projektový koordinátor

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR byla založena v roce 1991. Je největší profesní organizací sdružující poskytovatele sociální péče v ČR s více než 1 200 organizacemi (přes 2 700 registrovaných sociálních služeb). APSS ČR zastupuje a hájí zájmy svých členů, v zahraničí zprostředkovává a šíří vědecké a výzkumné poznatky mezi poskytovatele sociální péče, sdílí tuzemské i zahraniční zkušenosti, vzdělává a informuje. Institut vzdělávání APSS ČR vznikl v roce 2010 a nabízí dva typy seminářů: „otevřené semináře“ a „semináře na klíč“. V roce 2019 uspořádal 202 „otevřených seminářů“ a 575 „seminářů na klíč“, v roce 2020 celkem 135 „otevřených seminářů“ a 370 „seminářů na klíč“.

Webové stránky: www.apsscr.cz

Fédération Nationale Avenir et Qualité de vie des Personnes Agées (FNAQPA)

FNAQPA (v angličtině: National Federation for the Future and the Quality of life of the Elders) je francouzská organizace neziskových poskytovatelů (domů s pečovatelskou službou, domácí péče a služeb) v oblasti stárnutí. Byla založena v roce 1991 a je jednou z hlavních profesních organizací v péči o seniory ve Francii. Zastupuje 300 poskytovatelů, 600 domácností a služeb, 42 500 míst s 3,5 miliony hodin poskytovaných domácích služeb. Organizace FNAQPA se pyšní pracovní silou více než 30 zaměstnanců.

Cíle a poslání FNAQPA jsou:

- » Zastupovat a informovat své členy, hájit jejich zájmy a být konstruktivní silou návrhu ve veřejné debatě.
- » Podporovat a zlepšovat kvalitu života, inovace, projekty a mimo jiné i image našich poskytovatelů, zařízení a oboru obecně.
- » Vzdělávat a školit pracovní sílu podporující seniory v rámci členů i nečlenů.
- » Podporovat všechny druhy poskytovatelů v oblasti inovací, diverzifikací, projektů a změn paradigmat.

Webové stránky: <https://www.fnaqpa.fr/fr/>

Lares Asociación Unión de Residencias y Servicios del Sector Solidario (Lares)

Sociální skupina Lares má dlouhou historii v poskytování služeb seniorům, závislým a/nebo postiženým a lidem ohroženým sociálním vyloučením. V duchu, který přesahuje zájem a inspiraci, je hnací silou zrozenou ze solidarity a sociálního závazku. Pracuje s hodnotami respektujícími důstojnost a humánní zacházení, které vedou k zajištění kvalitnější péče. Sociální skupina Lares sdružuje více než tisíc center a služeb na území Španělska, které se denně starají o 70 tisíc starších lidí. Lares představuje největší skupinu v solidárním a altruistickém sektoru péče o seniory, závislé nebo vážně ohrožené sociálním vyloučením.

Webové stránky: <https://lares.org.es>

SeneCura Kliniken- und HeimebetriebsGmbH

Skupina SeneCura rozšiřuje své aktivity v oblasti domovů s pečovatelskou službou, ambulantní péčí, ale také lázeňských zařízení a rehabilitačních klinik. SeneCura v Rakousku poskytuje 66 pečovatelských domů a jednu organizaci ambulantní péče (ve městě Salzburg). V České republice provozuje 15 domovů s pečovatelskou službou a ve Slovinsku dva. V obou zemích je ve výstavbě 10 zařízení. V Rakousku SeneCura vyvinula specifický druh pečovatelských domů. Jsou označovány jako „Sozialzentrum“ (sociální centrum), cílem skupiny SeneCura je být hlavním partnerem místních úřadů a obyvatel ve všech tématech souvisejících s péčí a ošetřovatelstvím. SeneCura ale zajišťuje i mateřské školy nebo stravování pro žáky místních škol. Značka zdravotnických zařízení je OptimaMed. SeneCura provozuje pod tímto názvem 17 různých podniků, především rehabilitačních klinik a léčeben, ale také hemodialýzu v Rakousku a jednu také ve Slovinsku. SeneCura zaměstnává cca 5 000 lidí v Rakousku a asi 2 000 lidí v České republice a na Slovinsku.

Webové stránky: <https://www.senecura.at>

European Ageing Network (EAN) – přidružený partner

European Ageing Network sdružuje více než 10 000 poskytovatelů péče v Evropě. Členové zastupují všechny typy organizací a jednotlivců pracujících pro starší lidi a všechny typy struktur včetně ziskových, neziskových a vládních organizací. Vizí a posláním je zlepšovat kvalitu života starších lidí a podporovat je, aby pro ně byl každý den lepším díky zajištění kvalitního bydlení, služeb a péče.

Webové stránky: www.ean.care/en

2. Autoři

Jiří Horecký

Jiří Horecký působí ve veřejných službách a zejména v sociálních službách od počátku své profesní kariéry. Jeho první rolí byla práce ředitele rezidenčního zařízení pro seniory. Jiří je od roku 2007 prezidentem Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR a od roku 2013 prezidentem Unie zaměstnavatelských svazů ČR. Od roku 2016 je také prezidentem Evropské asociace ředitelů a poskytovatelů dlouhodobé péče pro seniory (E. D. E.) a od roku 2018 prezidentem EAN. Na konci roku 2021 byl zvolen předsedou světové asociace Global Ageing Network.

Pavel Čáslava

Psycholog na začátku své profesionální kariéry. Od roku 1990 do roku 2007 ředitel krajského střediska sociálních služeb, do roku 2014 člen Senátu ČR a náměstek ministra práce a sociálních věcí. Dlouholetý předseda Etické komise Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. Zabývá se systémovou problematikou sociálních služeb, tématy zavádění a hodnocení kvality a etiky. Expert a výzkumník inovativních a koncepčních projektů v oboru. Věnuje se také publikační činnosti, je autor a spoluautor článků v národních a evropských časopisech ohledně sociální práce.

Didier Sapy

Didier Sapy, výkonný ředitel FNAQPA od roku 1999, je považován za jednoho z hlavních odborníků v oblasti péče o seniory ve Francii. Se zkušenostmi v začátku kariéry ve veřejné komunikaci zastupuje FNAQPA a její členy ve většině francouzských instancí, jako je Národní fond solidarity pro autonomii (CNSA) a jeho „Solutions for Tomorrow Lab“, High Authority of Health (HAS), Národní výbor pro investice do zdraví, Národní výbor pro budoucí pracovní sílu v péči o seniory, ... Je také národním konzultantem pro životní prostředí a spolupráci a seskupování poskytovatelů. Od roku 2018 je Didier členem výkonné rady European Aging Network (EAN), kdy podobnou pozici zastával 6 let v European Association of Homes and Services for the Ageing (EAHSA).

Maritza Brizuela Fernández

Generální sekretářka Grupo Social Lares od roku 2017. Má rozsáhlé pracovní zkušenosti jako konzultantka projektového manažera se staršími lidmi v soukromé i veřejné službě. Je zodpovědná za řízení programů a sociálních projektů pro seniory, osoby v obtížné situaci závislosti, zranitelnosti a sociálního vyloučení. Zodpovídá také za realizaci a kompletnost projektů, zpracování studií spokojenosti a vedení velkých týmů.

Johannes Wallner

Johannes Wallner je rakouský odborník na témata pečovatelských domů. Vyvinul několik programů ve společnosti SeneCura, například SeneCura Akademie, SeneCura Campus a programy pan managementu a paliativní péče. Je také uznávaným odborníkem na management kvality v ošetrovatelství a péči, například jako spoluiniciátor a vývojář E-Qalin a NQZ (Nationales Qualitätszertifikat für Alten- und Pflegeheime in Österreich).

Karel Vostrý

Karel Vostrý pracoval jako ředitel domova pro seniory téměř 10 let. V současnosti je ředitelem Centra rozvojových aktivit Unie zaměstnavatelských svazů ČR a výkonným ředitelem European Aging Network. Je také externím hodnotitelem kvality projektu APSS ČR Značka kvality v sociálních službách. Vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Praze.

Simona Matějková

Simona Matějková vystudovala magisterský obor Projektový management na ČVUT v Praze. Od roku 2019 působí jako projektová manažerka APSS ČR. Zodpovídala za administraci projektu „Proti násilí v péči o seniory“ a podílela se rovněž na jeho přípravě.

3. Struktura vyučovacích částí a forma vzdělávání

Prezenční vzdělávání

Modul 1 Úvod do násilí v sociálních službách

- » Rámcové podmínky týkající se násilí na seniorech
- » Základní porozumění násilí v péči o seniory
- » Progrese násilí
- » Rozpoznání násilí
- » Právo

Rozsah	8 hodin ¹
Předpoklady	Ne
Cílová skupina	Všichni zaměstnanci

Modul 2 Lepší porozumění násilnému chování v souvislosti se stárnutím, potřebami a očekáváními

- » Změny související se stárnutím
- » Porucha chování
- » Osobně zaměřený přístup
- » Komunikace

Rozsah	24 hodin ²
Předpoklady	Modul 1
Cílová skupina	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče

Modul 3 Jak reagovat na násilné chování, zneužívání a mikro týrání

- » Úvod do problémů nežádoucího chování
- » Jak zaujmout správnou pozici jako profesionál
- » Jak reagovat na násilné situace
- » Techniky regulace emocí a sociální dovednosti
- » Ageismus: práce na konceptech souvisejících se stereotypy, které vedou k věkové diskriminaci v jazykové a reklamní oblasti, a na odhalení predisponujících faktorů špatného zacházení
- » Psychologické potřeby lidí s demencí v ústavech

Rozsah	16 hodin ³
Předpoklady	Modul 1, 2
Cílová skupina	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče

¹ 1 hodina = 45 minut

² 1 hodina = 45 minut

³ 1 hodina = 45 minut

Modul 1 Úvod do násilí v sociálních službách

- » Rámcové podmínky týkající se násilí na seniorech (úvod)
- » Základní porozumění násilí v péči o seniory (definice)
- » Příčiny vzniku násilí
- » Rozpoznávání násilí
- » Oznamovací povinnost

Rozsah	1 hodina ⁴
Předpoklady	Ne
Cílová skupina	Všichni zaměstnanci

Modul 2 Lepší porozumění násilnému chování v souvislosti se stárnutím, potřebami a očekáváními

- » Změny způsobené vlivem stárnutí
- » Poruchy chování
- » Přístup zaměřený na člověka
- » Komunikace

Rozsah	1 hodina ⁵
Předpoklady	Modul 1
Cílová skupina	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče

Modul 3 Jak reagovat na násilné chování, zneužívání a mikro týrání

- » Úvod do problémů chování
- » Zaujměte správnou pozici jako profesionál
- » Jak reagovat na násilných situacích
- » Techniky emoční regulace a sociální dovednosti
- » Zvyšování povědomí o zneužívání
- » Psychologické potřeby osob v prostředí institucionalizované péče

Rozsah	1 hodina ⁶
Předpoklady	Modul 1, 2
Cílová skupina	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče

⁴ 1 hodina = 45 minut

⁵ 1 hodina = 45 minut

⁶ 1 hodina = 45 minut

4. Modul 1: Úvod do násilí v sociálních službách

Výchozí situace

Účastníci se ve své profesi více či méně často potýkali s různými agresivními situacemi a měli pozitivní i negativní zkušenosti. Vynuli strategie, které fungují vcelku dobře a které jsou z profesního hlediska v pořádku. V některých případech se jim v situacích, kdy docházelo k násilí, dostalo podpory ze strany organizace nebo vedení.

Potřeby cílové skupiny

Cílovou skupinou Modulu 1 jsou **všichni pracovníci pracující v sektoru sociální péče bez ohledu na pracovní zařazení**.

Účastníci potřebují pochopit, že „násilí v péči“ je více než kdy jindy aktuálním a důležitým společenským problémem, a získají znalosti o zastřešujících přístupech, které se využívají k prevenci násilí. Porozumí základním pojmům „agrese“ a „násilí“, jakož i **formám násilí v péči o seniory a souvisejícím symptomům**, aby **násilí zabránili nebo jej včas rozpoznali a byli schopni mu předejít**. K bezpečnému řešení násilných situací by měla přispět i **znalost relevantních právních aspektů**. Je také potřeba získat povědomí o rizikových faktorech v organizaci, jednotlivých zaměstnancích a rezidentech, které mohou vést ke vzniku násilných incidentů. Potřebují včas rozpoznat varovné signály, které mohou indikovat **agresivní chování**, znát hlavní **spouštěče násilného chování** a **posoudit možná rizika**.

Základní informace

Modul 1 vzdělávacího programu Proti násilí v péči o seniory se skládá z pěti hlavních témat:

1. Rámcové podmínky týkající se násilí na seniorech

- » Jak moc mě samotné téma ovlivňuje?
- » Klíčové postavy, zdroje potenciálního násilí, etika, národní programy a zainteresované strany

2. Základní porozumění násilí v péči o seniory

- » Definice agrese a násilí, zneužívání
- » Koncept týrání a týrání seniorů
- » Adresáti násilí
- » Formy násilí v ústavech a doma

3. Progrese násilí

- » Znamky zvyšujícího se napětí
- » Spouštěcí faktory agrese
- » Eskalace

	Prezenční vzdělávání	Online vzdělávání
Rozsah (hodiny ⁷)	8	1
Předpoklady	Ne	Ne
Cílová skupina	Všichni zaměstnanci	Všichni zaměstnanci

Cílové kompetence

1. Účastníkům je jasné, proč je důležité řešit problematiku násilí v pečovatelských vztazích a budovat příslušné kompetence.
2. Účastníci vědí, jaké formy agrese, násilí a zneužívání mohou nastat při péči o seniory. Rozpoznají formy násilí.
3. Účastníci jsou schopni včas rozpoznat hrozící agresivní eskalaci a rozpoznají spouštěče, které mohou vést k násilí.
4. Účastníci budou schopni rozpoznat související příznaky probíhajícího násilí a budou vědět, jak je vyhodnotit. Budou schopni zasáhnout a nahlásit je.
5. Účastníci mají znalosti o právech seniorů, zejména o právech rezidentů. Jsou schopni zasáhnout při zjištění násilného chování a mají znalosti o právních následcích svého jednání.

Získané znalosti/dovednosti

1. Účastníci vědí, jaké formy agrese, násilí a zneužívání mohou nastat při péči o seniory.
2. Jsou schopni rozpoznat formy násilí.
3. Mají znalosti o tom, která práva a zákony jsou relevantní při ochraně seniorů i při ochraně personálu a které trestněprávní aspekty souvisejí s tématem násilí.
4. Vědí o svých ohlašovacích povinnostech a možnostech podávání zpráv.
5. Jsou schopni včas rozpoznat blížící se agresivní eskalaci.
6. Mají znalosti o tom, které spouštěče mohou vést k násilí.

⁷ 1 hodina = 45 minut

5. Modul 2: Lepší porozumění násilnému chování v souvislosti se stárnutím, potřebami a očekáváním

Výchozí situace

Projevy násilí při péči o seniory mohou mít několik podob. Většina zařízení se snaží projevy násilného chování při péči o seniory snižovat. Tato problematika nabývá v metodikách stále většího významu. V případě, že je agresivita/násilné chování důsledkem demence, je důležité zdůraznit, že se může jednat o přirozenou obrannou reakci člověka, pokud se cítí být v ohrožení (i v domnělém), a také může jít o způsob sebevyjádření.

Starší lidé trpící kognitivními poruchami totiž kvůli své patologii ztrácí schopnost rozumět a komunikovat. Starší člověk s kognitivní poruchou v důsledku nemoci postupně ztrácí schopnost mluvit, tlumočit a adaptovat se na podněty okolního prostředí. Mohou se tedy projevovat pouze agresivitou.

Původ agresivity u starších lidí s demencí je tedy multifaktoriální a může být důsledkem utrpení (fyzického či psychického), nenaplněné potřeby a s tím spojené frustrace, nevhodného prostředí nebo chování, úzkosti nebo volání o pomoc. Jako u každé poruchy chování je důležité identifikovat příčinu a nestigmatizovat člověka. Je důležité být v souladu s potřebami a očekáváním starší osoby a následně zaujmout správný přístup.

Potřeby cílové skupiny

Cílovou skupinou Modulu 2 jsou **pečovatelé pracující v sektoru sociální péče**.

První část modulu je založena na lepším pochopení problematiky stárnutí. Stárnutí u člověka vyvolává změny v jeho chování, ale i v přístupu ke svému okolí. Až 80 % lidí s demencí vykazuje známky agresivního chování. Je důležité lépe pochopit rozdíly mezi obvyklým a patologickým stárnutím.

Cílem tohoto globálního přístupu je předvídat určité agresivní reakce a nabídnout vhodnou podporu, aby pečovatelé mohli na takovéto projevy vhodně reagovat. Agresivita je u lidí s demencí běžnou poruchou chování. V případě, že je agresivita/násilné chování důsledkem demence, je důležité zdůraznit, že se může jednat o přirozenou obrannou reakci člověka, pokud se cítí být v ohrožení (i v domnělém), a také může jít o způsob sebevyjádření. S ohledem na tyto změny a poruchy je proto důležité více porozumět potřebám a očekáváním, abychom byli schopni zvládnout projevy násilného chování.

Druhá část modulu je zaměřena na to, jak nastavit jednotlivé role ve vztahu se starší osobou tak, aby nedocházelo k násilnému chování. V podpůrném vztahu se starší osobou je také důležité zaujmout správnou pozici, aby se předešlo násilí a:

- » osvojit si základní principy péče o ohrožené starší osoby se sníženou autonomií;
- » zabránit zaujímání škodlivých postojů;
- » řídit základní postoje vedoucí ke kvalitní komunikaci.

Základní informace

Modul 2 vzdělávacího programu Proti násilí v péči o seniory se skládá ze dvou hlavních témat:

1. Jak lépe porozumět projevům násilného chování souvisejícím se stárnutím

- » Pochopení poruch souvisejících s normálním (obvyklým) stárnutím (fyzickým a psychickým) a patologickým stárnutím (neurovývojové patologie, psychiatrické patologie, agresivita)
- » Násilí a porozumění konceptu poruchy chování, abychom byli lépe připraveni zvládat situace násilí (pro lepší znalost potřeb minimalizovat frustrace a obranné reakce)

2. Jak zaujmout správnou pozici v podpůrném vztahu se starší osobou, abyste předešli násilí

- » Základní principy péče o ohrožené starší osoby
- » Prevence škodlivých postojů a zvládání základních postojů vedoucích ke kvalitní komunikaci (aktivní empatické naslouchání, techniky otázek a přeformulování, techniky verbální/neverbální komunikace)

	Prezenční vzdělávání	Online vzdělávání
Rozsah (hodiny ⁸)	24	1
Předpoklady	Modul 1	Modul 1
Cílová skupina	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče

⁸ 1 hodina = 45 minut

Cílové kompetence

Účastníci vzdělávacího programu Proti násilí v péči o seniory budou schopni:

1. Pochopit poruchy související s normálním stárnutím.
2. Pochopit poruchy související s patologickým stárnutím.
3. Identifikovat příslušné potřeby a očekávání s ohledem na tyto změny a poruchy.
4. Zvládnout situaci násilí.
5. Analyzovat vliv změn souvisejících se stárnutím na postoj a chování.
6. Uplatňovat základní principy péče o ohrožené seniory se sníženou autonomií.
7. Zlepšit komunikaci s příbuznými seniorů.

Získané znalosti/dovednosti

1. Lépe porozumět fyzickým, psychickým a sociálním změnám souvisejícím s normálním stárnutím u starších osob a jejich důsledkům.
2. Schopnost identifikovat související poruchy chování.
3. Umět analyzovat určité situace agrese způsobené starší osobou, její rodinou nebo blízkými nebo odborníky ve světle těchto změn a/nebo poruch.
4. Osvojit si základní principy péče o ohrožené starší osoby se sníženou autonomií.
5. Identifikace obranných mechanismů a dalších škodlivých postojů, které mají dopad na podpůrný vztah.
6. Osvojení technik verbální/neverbální komunikace odpovídající schopnostem starších osob.

6. Modul 3: Jak reagovat na násilné chování, zneužívání a mikro týrání

Výchozí situace

Špatné zacházení se seniory je jedním ze současných hlavních problémů, se kterými se musejí domovy pro seniory vypořádávat. V domovech pro seniory žije stále více lidí s nějakou zdravotní zátěží, zejména osob s demencí a těch, kteří mají dle Globální škály zhoršení (GDS) stupeň 5 a výše. To může zhoršit schopnost porozumět takovýmto klientům, zvýšit úzkost, a tím i vytvářet problematické situace související s chováním.

Tato situace vyžaduje proškolení celého týmu zaměstnanců v prevenci a zvládnání zneužívání. Vědět, jak identifikovat špatné zacházení, je klíčem ke zlepšení intervence, podpoře povědomí a posílení lepší organizační kultury s ohledem na zneužívání a špatné zacházení.

Potřeby cílové skupiny

Cílovou skupinou Modulu 3 jsou **všichni zaměstnanci pracující v sektoru sociální péče**.

Tato skupina potřebuje specifické školení, aby si uvědomila důležitost spouštěčů problémů s chováním a následně poznala další typy jednání a zásahů. Všechny tyto osvědčené postupy musí být integrovány do multidisciplinárních týmů, protože jsou základním pilířem péče o seniory.

Základní informace

Modul 3 vzdělávacího programu Proti násilí v péči o seniory se skládá ze sedmi hlavních témat:

- 1. Úvod do behaviorálních problémů:** základ behaviorální intervence aplikace Kitwoodova obohaceného modelu pro zvládnání problémů s chováním a zvládnání násilí.
- 2. Jak zaujmout správnou pozici jako profesionál:** pracovat na vhodných metodách, jak zůstat nezaujatý a objektivní, analyzovat situace v klidu a znát kroky, jak zasáhnout do konfliktu.
- 3. Jak reagovat na násilné situace:** zvládnání komunikace, důležitost komunikace pracovníka při řešení násilných situací, křivka a fáze násilí, učení a zvládnání problémů souvisejících s chováním lidí s demencí.
- 4. Techniky regulace emocí a sociální dovednosti:** zvládnutí seberegulace, naučit se používat kognitivní techniky, ovládat dýchání a myšlenkové pochody.
- 5. Ageismus:** práce na konceptech souvisejících se stereotypy, které vedou k věkové diskriminaci, a na odhalení predisponujících faktorů špatného zacházení.
- 6. Sociální psychologie malignance:** povědomí o behaviorálních automatismech, které generují situace špatného zacházení na institucionální úrovni.

- 7. Psychologické potřeby lidí s demencí v ústavech:** znalost konkrétních adaptací pro usnadnění dobré léčby lidí s demencí. Kitwoodův model: identita, pohodlí, připoutanost, začlenění a povolání. Typy chování, které vedou k týrání a zneužívání starších. Snahou bude identifikovat špatné zacházení, což přispěje k prevenci a lepšímu zacházení se staršími lidmi.

	Prezenční vzdělávání	Online vzdělávání
Rozsah (hodiny ⁹)	16	1
Předpoklady	Modul 1, Modul 2	Modul 1, Modul 2
Cílová skupina	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče	Sociální pracovník a pracovníci přímé péče

Cílové kompetence

1. Seznámit se s různými typy intervence k prevenci násilného chování.
2. Zvyšovat povědomí o automatismech, které generují problémy s chováním.
3. Zvyšovat povědomí o způsobech péče o člověka.
4. Vytvořit metodiku pro pracovníky a rodiny, jak jednat se staršími lidmi.

Získané znalosti/dovednosti

1. Odhalit automatismy, které při každodenních činnostech způsobují konfliktní situace.
2. Schopnost adekvátně reagovat na agresivní způsob chování klienta sociální služby.
3. Identifikovat techniky sebeovládání, které lze použít při vzniku násilného chování.
4. Schopnost pracovat v týmu.
5. Identifikovat vlivy zdravotního stavu a životního prostředí na chování seniorů.
6. Identifikovat silné a slabé stránky pracovníků sociálních služeb a aplikovat je při každodenních činnostech.

⁹ 1 hodina = 45 minut

